

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2022 m. kovo 22 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Konkurencija – Pašto paslaugos –
Universaliųjų paslaugų teikėjo patvirtinta tarifų sistema – Nacionalinės pašto sektoriaus
reguliavimo institucijos skirta bauda – Nacionalinės konkurencijos institucijos skirta bauda –
Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija – 50 straipsnis – *Non bis in idem* principas –
To paties pažeidimo buvimas – 52 straipsnio 1 dalis – *Non bis in idem* principo apribojimai –
Kumuliacinis persekiojimo ir sankcijų taikymas – Sąlygos – Bendrojo intereso tikslo siekimas –
Proporcingumas“

Byloje C-117/20

dėl *cour d'appel de Bruxelles* (Briuselio apeliacinis teismas, Belgija) 2020 m. vasario 19 d.
nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2020 m. kovo 3 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto
prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

bpost SA

prieš

Autorité belge de la concurrence,

dalyvaujant

Publimail SA,

Europos Komisijai,

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kuri sudaro pirmininkas K. Lenaerts, pirmininko pavaduotojas L. Bay Larsen, kolegijų pirmininkai
A. Arabadjiev, K. Jürimäe (pranešėja), C. Lycourgos, E. Regan, N. Jääskinen, I. Ziemele ir J. Passer,
teisėjai M. Ilešič, T. von Danwitz, A. Kumin ir N. Wahl,

generalinis advokatas M. Bobek,

posėdžio sekretorius D. Dittert, skyriaus vadovas,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2021 m. kovo 22 d. posėdžiui,

* Proceso kalba: prancūzų.

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *bpost SA*, atstovaujamos *avocats* J. Bocken, S. Gnedasj, K. Verbouwe ir S. Mathieu,
- Belgijos vyriausybės, atstovaujamos J.-C. Halleux, L. Van den Broeck ir C. Pochet, padedamų *avocats* P. Vernet ir E. de Lophem,
- Vokietijos vyriausybės, iš pradžių atstovaujamos J. Möller ir S. Heimerl, vėliau – J. Möller,
- Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek, J. Vláčil ir I. Gavrilova,
- Graikijos vyriausybės, atstovaujamos L. Kotroni,
- Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* F. Meloncelli,
- Latvijos vyriausybės, iš pradžių atstovaujamos K. Pommere ir V. Kalniņa, vėliau – K. Pommere,
- Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna ir M. Wiącek,
- Rumunijos vyriausybės, atstovaujamos E. Gane, R. I. Hațieganu ir A. Wellman,
- Europos Komisijos, atstovaujamos H. van Vliet, P. Rossi, A. Cleenewerck de Crayencour ir F. van Schaik,

susipažinęs su 2021 m. rugsėjo 2 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 50 straipsnio išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *bpost SA* ir *Autorité de la concurrence* (konkurencijos institucija, Belgija), kuri pakeitė *Conseil de la concurrence* (Konkurencijos taryba) (toliau kartu – konkurencijos institucija) ginčą dėl sprendimo, kuriuo *bpost* buvo skirta bauda už piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi (toliau – konkurencijos institucijos sprendimas), teisėtumo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 1997 m. gruodžio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 97/67/EB dėl Bendrijos pašto paslaugų vidaus rinkos plėtros bendrųjų taisyklių ir paslaugų kokybės gerinimo (OL L 15, 1998, p. 14; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 3 t., p. 71), iš dalies pakeistos 2008 m. vasario 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/6/EB (OL L 52, 2008, p. 3; toliau – Direktyva 97/67), tikslas – laipsniškai liberalizuoti pašto paslaugų rinką.

4 Direktyvos 97/67 8 ir 41 konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:

„(8) kadangi yra būtinos priemonės, kuriomis siekiama garantuoti laipsnišką ir kontroliuojamą rinkos liberalizavimą bei tinkamą jos balansą, kad [Europos Sąjungos] mastu pašto sektoriuje būtų garantuotas laisvas paslaugų teikimas ir toks laisvas paslaugų teikimas būtų universaliųjų paslaugų teikėjų įpareigojimu ir teise;

<...>

(41) kadangi ši direktyva neturi trukdyti taikyti Sutartyje nustatytų, o ypač konkurencijos bei laisvės teikti paslaugas, taisyklių.“

5 Šios direktyvos 12 straipsnyje, be kita ko, numatyta, kad valstybės narės imasi priemonių užtikrinti, kad kiekvienos paslaugos, kuri yra universaliosios paslaugos dalis, tarifai būtų skaidrūs ir nediskriminaciniai.

Belgijos teisė

6 Pagrindinėje byloje taikytinos redakcijos *Loi du 21 mars 1991 portant réforme de certaines entreprises publiques économiques* (1991 m. kovo 21 d. Įstatymas dėl tam tikrų ekonominių valstybės įmonių reformos) (1991 m. kovo 27 d. *Moniteur belge*, p. 6155) 144a ir 144b straipsniais Direktyvos 97/67 12 straipsnis buvo perkeltas į Belgijos teisės sistemą.

7 Pagrindinėje byloje taikytinos redakcijos *loi du 10 juin 2006 sur la protection de la concurrence économique* (2006 m. birželio 10 d. Įstatymas dėl ekonominės konkurencijos apsaugos) (2006 m. birželio 29 d. *Moniteur belge*, p. 32755), suderinto 2006 m. rugsėjo 15 d. Karaliaus dekretu (2006 m. rugsėjo 29 d. *Moniteur belge*, p. 50613) (toliau – konkurencijos apsaugos įstatymas), 3 straipsnyje nustatyta:

„Draudžiama vienai ar kelioms įmonėms piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi atitinkamoje Belgijos rinkoje arba didelėje jos dalyje ir nėra reikalo dėl to priimti išankstinio sprendimo.

Toks piktnaudžiavimas konkrečiai gali pasireikšti:

1° nesąžiningų pirkimo ar pardavimo kainų arba kokių nors kitų nesąžiningų prekybos sąlygų tiesioginiu ar netiesioginiu nustatymu;

2° gamybos, galimybių rinkoje arba techninės raidos ribojimu pakenkiant vartotojų interesams;

3° nevienodų sąlygų taikymu prekybos partneriams lygiaverčių sandorių atžvilgiu, dėl ko jie patenka į konkurencijos požiūriu nepalankią padėtį;

4° sutarčių sudarymu tik tuomet, kai partneriai sutinka prisiimti papildomus įsipareigojimus, kurie dėl savo pobūdžio arba komercinės paskirties neturi ryšio su šių sutarčių dalyku.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 8 *Bpost* yra ilgą laiką veikianči pašto paslaugų teikėja Belgijoje. Ji teikia pašto platinimo paslaugas visuomenei, taip pat dviem konkrečioms klientų kategorijoms, t. y. didmeniniams siuntėjams, kurie yra galutiniai vartotojai, ir siuntų rūšiavimo įmonėms, kurios yra tarpininkės ir pačios teikia paslaugas prieš pašto pristatymo paslaugą, rengdamos pašto siuntas ir jas perduodamos.
- 9 2010 m. *bpost* sukūrė naują mokesčių už adresuotų reklamų ir administracinių siuntų pristatymo sistemą, grindžiamą vadinamuoju „siuntėjo“ modeliu. Pagal šį modelį tarpininkams suteiktos nuolaidos už kiekį buvo apskaičiuojamos atsižvelgiant ne į bendrą siuntų kiekį iš visų siuntėjų, kuriems jie teikė savo paslaugas, bet į kiekvieno siuntėjo atskirai pateiktą siuntų kiekį.
- 10 2011 m. liepos 20 d. sprendime *Institut belge des services postaux et des télécommunications (BIPT)* (Belgijos pašto ir telekomunikacijų paslaugų institutas; toliau – pašto sektoriaus reguliavimo institucija), remdamasis pagrindinėje byloje taikytinos versijos 1991 m. kovo 21 d. Įstatymo dėl tam tikrų ekonominių valstybės įmonių reformos 144a straipsniu ir 144b straipsnio 1 dalies 5 punktu, nurodė *bpost* sumokėti 2,3 mln. EUR baudą už nediskriminavimo tarifų srityje taisyklės pažeidimą (toliau – pašto sektoriaus reguliavimo institucijos sprendimas). Remiantis tuo sprendimu, 2010 m. *bpost* nustatyta nauja tarifų sistema buvo pagrįsta nepateisinamu skirtingu tarpininkų ir tiesioginių klientų vertinimu. Be to, pašto sektoriaus reguliavimo institucija nurodė, kad procedūra, per kurią buvo priimtas minėtas sprendimas, nebuvo susijusi su konkurencijos teisės taikymu.
- 11 2016 m. kovo 10 d. sprendimu *Cour d’appel de Bruxelles* (Briuselio apeliacinis teismas, Belgija) panaikino pašto sektoriaus reguliavimo tarnybos sprendimą, motyvuodamas tuo, kad nagrinėjama kainų politika nebuvo diskriminacinė. Šis išiteisėjęs sprendimas buvo priimtas pateikus prašymą priimti prejudicinį sprendimą, dėl kurio priimtas 2015 m. vasario 11 d. Sprendimas *bpost* (C-340/13, EU:C:2015:77).
- 12 Tuo metu 2012 m. gruodžio 10 d. sprendime konkurencijos institucija konstatavo, kad *bpost* piktnaudžiavo dominuojančia padėtimi, o tai draudžiama pagal Konkurencijos apsaugos įstatymo 3 straipsnį ir SESV 102 straipsnį. Ši piktnaudžiavimą sudarė tai, kad nuo 2010 m. sausio mėn. iki 2011 m. liepos mėn. *bpost* sukūrė ir taikė savo naują tarifų sistemą. Remiantis tuo sprendimu, ši sistema turėjo tarpininkų ir potencialių *bpost* konkurentų išstūmimo iš rinkos poveikį, taip pat pagrindinių klientų lojalumo didinimo poveikį, kuris galėjo padidinti įėjimo į rinką kliūtis. Dėl minėto piktnaudžiavimo *bpost* buvo skirta 37 399 786 EUR bauda, apskaičiuota atsižvelgiant į anksčiau pašto sektoriaus reguliavimo institucijos paskirtą baudą. Minėto sprendimo priėmimo procedūra nebuvo susijusi su galimos diskriminacinės praktikos buvimu.
- 13 2016 m. lapkričio 10 d. sprendimu *Cour d’appel de Bruxelles* panaikino konkurencijos institucijos sprendimą dėl jo prieštaravimo *ne bis in idem* principui. Šis teismas nusprendė, kad pašto sektoriaus reguliavimo institucijos ir konkurencijos institucijos vykdytos procedūros buvo susijusios su tomis pačiomis faktinėmis aplinkybėmis.
- 14 2018 m. lapkričio 22 d. sprendimu *Cour de cassation* (Kasacinis teismas, Belgija) panaikino šį sprendimą ir grąžino bylą *Cour d’appel de Bruxelles*.
- 15 Vykstant procesui po šio grąžinimo, *bpost*, konkurencijos institucija ir Europos Komisija, įstojusi į bylą kaip *amicus curiae*, pasikeitė argumentais dėl *ne bis in idem* principo laikymosi ir taikymo sąlygų.

- 16 Prašyme priimti prejudicinį sprendimą šį prašymą pateikęs teismas pažymi, kad atitinkamai pašto sektoriaus reguliavimo institucijos ir konkurencijos institucijos vykdomose procedūrose skiriamos baudžiamojo pobūdžio administracinės nuobaudos, kuriomis siekiama nubausti už įvairius pažeidimus, susijusius su: pirmosios atveju – sektoriaus teisės aktų nepaisymu, o antrosios atveju – konkurencijos teisės nepaisymu. Šiomis aplinkybėmis jis mano, kad iš esmės reikia remtis Teisingumo Teismo jurisprudencija dėl *ne bis in idem* principo konkurencijos teisės srityje, suformuota visų pirma 2012 m. vasario 14 d. Sprendime *Toshiba Corporation ir kt.* (C-17/10, EU:C:2012:72). Iš šios jurisprudencijos matyti, kad siekiant patikrinti, ar dvi procedūros susijusios su tomis pačiomis faktinėmis aplinkybėmis, reikia išnagrinėti, ar tenkinami trys kumuliaciniai kriterijai, t. y. faktinių aplinkybių tapatumas, pažeidėjų tapatumas ir saugomo teisinio intereso tapatumas. Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pabrėžia, kad paskutinis kriterijus netaikomas kitose nei konkurencijos teisės srityse.
- 17 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad abi nagrinėjamos bylos grindžiamos skirtingais teisės aktais, kuriais siekiama apsaugoti skirtingus teisinius interesus. Pašto sektoriaus reguliavimo institucijos vykdyta procedūra buvo siekiama užtikrinti pašto sektoriaus liberalizavimą taikant skaidrumo ir nediskriminavimo dėl tarifų taisykles, o konkurencijos institucijos vykdyta procedūra buvo siekiama užtikrinti laisvą konkurenciją vidaus rinkoje, uždraudžiant, be kita ko, piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi. Kriterijus, susijęs su saugomo teisinio intereso tapatumu, yra būtinas siekiant užtikrinti konkurencijos teisės taikymo veiksmingumą.
- 18 Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad, turint omenyje neaiškumą dėl šio kriterijaus svarbos atsižvelgiant į Teisingumo Teismo jurisprudenciją, būtina gauti Teisingumo Teismo išaiškinimą šiuo klausimu.
- 19 Be to, šis teismas kelia klausimą dėl galimo kumuliacinio persekiojimo sąlygų, remiantis *ne bis in idem* principo apribojimais, atsižvelgiant į jurisprudenciją, suformuotą 2018 m. kovo 20 d. Sprendime *Menci* (C-524/15, EU:C:2018:197), 2018 m. kovo 20 d. Sprendime *Garlsson Real Estate ir kt.* (C-537/16, EU:C:2018:193) ir 2018 m. kovo 20 d. Sprendime *Di Puma ir Zecca* (C-596/16 ir C-597/16, EU:C:2018:192).
- 20 Šiomis aplinkybėmis *Cour d'appel de Bruxelles* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. Ar Chartijos 50 straipsnyje įtvirtintą [*ne*] *bis in idem* principą reikėtų aiškinti taip, kad remiantis juo valstybės narės kompetentingai administracinės valdžios institucijai nedraudžiama skirti baudos dėl Europos Sąjungos konkurencijos teisės pažeidimo tokiu atveju, kuris nagrinėjamas šioje byloje, kai dėl to paties juridinio asmens jau yra priimtas galutinis sprendimas dėl administracinės nuobaudos, kurią jam už įtariamą pašto srities teisės aktų pažeidimą nacionalinė pašto sektoriaus reguliavimo institucija skyrė atsižvelgdama į tas pačias arba panašias faktines aplinkybes, panaikinimo, jeigu saugomo teisinio intereso tapatumo kriterijus nėra įvykdytas dėl to, kad šioje byloje nagrinėjami du skirtingi atskirų teisės aktų, priskirtinų dviem atskiroms teisės sritims, pažeidimai?
 2. Ar Chartijos 50 straipsnyje įtvirtintą [*ne*] *bis in idem* principą reikėtų aiškinti taip, kad remiantis juo valstybės narės kompetentingai administracinės valdžios institucijai nedraudžiama skirti baudos dėl Europos Sąjungos konkurencijos teisės pažeidimo tokiu atveju, kuris nagrinėjamas šioje byloje, kai dėl to paties juridinio asmens jau yra priimtas galutinis sprendimas dėl administracinės baudos, kurią jam už įtariamo teisės aktų pašto

sirtyje pažeidimą nacionalinė pašto sektoriaus reguliavimo institucija skyrė atsižvelgdama į tas pačias arba panašias faktines aplinkybes, panaikinimo, motyvuojant tuo, kad [*ne*] *bis in idem* principo taikymo apribojimas pateisinamas tuo, jog teisės aktais konkurencijos srityje siekiama papildomo bendrojo intereso tikslo, t. y. išsaugoti ir išlaikyti sistemą neiškraipant konkurencijos vidaus rinkoje, ir tai neviršija to, kas tinkama ir būtina teisės aktais siekiant teisėto tikslo; ir (arba) siekiant pagal Chartijos 16 straipsnį apsaugoti kitų operatorių teisę ir laisvę užsiimti verslu?“

Dėl prejudicinių klausimų

- 21 Savo klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Chartijos 50 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiama juridiniam asmeniui skirti baudą už Sąjungos konkurencijos teisės pažeidimą, kai dėl tų pačių faktinių aplinkybių dėl šio asmens, pasibaigus procedūrai, susijusiai su sektorių teisės aktu, kuriais siekiama liberalizuoti atitinkamą rinką, pažeidimu, jau buvo priimtas galutinis sprendimas.

Pirminės pastabos

- 22 Reikia priminti, kad *ne bis in idem* principas yra pagrindinis Sąjungos teisės principas (2002 m. spalio 15 d. Sprendimo *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. / Komisija*, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P ir C-254/99 P, EU:C:2002:582, 59 punktas), kuris dabar įtvirtintas Chartijos 50 straipsnyje.
- 23 Šioje nuostatoje įtvirtinta teisė, atitinkanti 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos Protokolo Nr. 7 4 straipsnyje numatytą teisę. Šiuo aspektu svarbu pabrėžti: kadangi Chartijoje įtvirtintos teisės atitinka šioje konvencijoje garantuojamas teises, Chartijos 52 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad jų esmė ir taikymo sritis yra tokios, kokios nustatytos toje konvencijoje. Taigi aiškinant Chartijos 50 straipsnį reikia atsižvelgti į šios konvencijos Protokolo Nr. 7 4 straipsnį, nedarant neigiamos įtakos Sąjungos teisės ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo autonomijai (šiuo klausimu žr. 2018 m. kovo 20 d. Sprendimo *Menci*, C-524/15, EU:C:2018:197, 23 ir 60 punktus).
- 24 Chartijos 50 straipsnyje nustatyta, kad „niekas negali būti antrą kartą teisiamas arba baudžiamas už nusikalstamą veiką, dėl kurios Sąjungoje jau buvo galutinai išteisintas arba pripažintas kaltu pagal įstatymą“. Taigi pagal *ne bis in idem* principą yra draudžiamas kumuliacinis persekiojimas ir baudžiamojo pobūdžio sankcijų taikymas, kaip tai suprantama pagal tą straipsnį, už tą pačią veiką ir tam pačiam asmeniui (2018 m. kovo 20 d. Sprendimo *Menci*, C-524/15, EU:C:2018:197, 25 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 25 Dėl nagrinėjamo persekiojimo ir sankcijų baudžiamojo pobūdžio vertinimo, kurį turi atlikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, reikia priminti, kad svarbūs yra trys kriterijai. Pirmasis – tai teisinis pažeidimo kvalifikavimas pagal vidaus teisę, antrasis – pats pažeidimo pobūdis ir trečiasis – suinteresuotajam asmeniui gresiančios sankcijos griežtumo laipsnis (šiuo klausimu žr. 2012 m. birželio 5 d. Sprendimo *Bonda*, C-489/10, EU:C:2012:319, 37 punktą ir 2018 m. kovo 20 d. Sprendimo *Menci*, C-524/15, EU:C:2018:197, 26 ir 27 punktus).

- 26 Šiuo aspektu reikia pabrėžti, kad Chartijos 50 straipsnis taikomas ne tik persekiojimui ir sankcijoms, kurie nacionalinėje teisėje kvalifikuojami kaip „baudžiamieji“; jis taip pat apima, neatsižvelgiant į tokį kvalifikavimą pagal vidaus teisę, persekiojimą ir sankcijas, kurie turi būti laikomi esančiais baudžiamojo pobūdžio remiantis kitais dviem šio sprendimo pirmesniame punkte nurodytais kriterijais (šiuo klausimu žr. 2018 m. kovo 20 d. Sprendimo *Menci*, C-524/15, EU:C:2018:197, 30 punktą).
- 27 Vis dėlto nagrinėjamu atveju pakanka konstatuoti, kaip patikslina prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kad abiem pagrindinėje byloje nagrinėjamomis procedūromis siekiama skirti baudžiamojo pobūdžio administracines sankcijas, todėl šių procedūrų kvalifikavimas kaip baudžiamųjų, atsižvelgiant į šio sprendimo 25 punkte primintus kriterijus, neginčijamas.
- 28 *Ne bis in idem* principo taikymui taikomos dvi sąlygos: pirma, turi būti priimtas ankstesnis galutinis sprendimas (*bis* sąlyga) ir, antra, ankstesnis sprendimas ir vėlesnis persekiojimas ar sprendimai turi būti susiję su tomis pačiomis veikomis (*idem* sąlyga).

Dėl „bis“ sąlygos

- 29 Dėl *bis* sąlygos pažymėtina, jog tam, kad teismo sprendimas būtų laikomas galutiniu sprendimu dėl faktinių aplinkybių, dėl kurių vyksta antras procesas, būtina ne tik tai, kad sprendimas būtų įsiteisėjęs, bet ir tai, kad jis būtų priimtas įvertinus bylos esmę (pagal analogiją žr. 2014 m. birželio 5 d. Sprendimo *M*, C-398/12, EU:C:2014:1057, 28 ir 30 punktus).
- 30 Nagrinėjamu atveju iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo konstatuotų aplinkybių matyti, kad pašto sektoriaus reguliavimo institucijos sprendimas buvo panaikintas *res judicata* galią turinčiu teismo sprendimu, kuriuo *bpost* buvo išteisinta dėl jai iškeltos bylos pagal pašto sektoriaus teisės aktus. Taigi atrodo, kad pirmoji procedūra buvo užbaigta galutiniu sprendimu, kaip tai suprantama pagal pirmesniame punkte primintą jurisprudenciją, tačiau tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

Dėl „idem“ sąlygos

- 31 Dėl *idem* sąlygos pažymėtina, kad iš paties Chartijos 50 straipsnio teksto matyti, jog pagal šį straipsnį draudžiama persekioti tą patį asmenį arba skirti jam baudžiamąsias sankcijas daugiau nei vieną kartą už tą patį pažeidimą.
- 32 Kaip prašyme priimti prejudicinį sprendimą nurodo tą prašymą pateikęs teismas, abi pagrindinėje byloje nagrinėjamos procedūros susijusios su tuo pačiu juridiniu asmeniu, t. y. *bpost*.
- 33 Pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją svarbus to paties pažeidimo buvimo vertinimo kriterijus yra faktinių aplinkybių tapatumas, suprantamas kaip konkrečių neatskiriama tarpusavyje susijusių aplinkybių, dėl kurių atitinkamas asmuo išteisinamas arba galutinai nuteisiamas, visuma. Taigi pagal Chartijos 50 straipsnį draudžiama už tą pačią veiką skirti kelias baudžiamojo pobūdžio sankcijas pasibaigus įvairiems tam skirtiems procesams (2018 m. kovo 20 d. Sprendimo *Menci*, C-524/15, EU:C:2018:197, 35 punktą ir 2018 m. kovo 20 d. Sprendimo *Garlsson Real Estate ir kt.*, C-537/16, EU:C:2018:193, 37 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 34 Be to, iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad tai, kaip pagal nacionalinę teisę teisiškai kvalifikuojama veika, ir tai, koks teisinis interesas yra saugomas, neturi reikšmės siekiant konstatuoti tą patį pažeidimą, nes pagal Chartijos 50 straipsnį teikiamos apsaugos apimtis įvairiose valstybėse narėse negali skirtis (2018 m. kovo 20 d. Sprendimo *Menci*, C-524/15, EU:C:2018:197, 36 punktą ir 2018 m. kovo 20 d. Sprendimo *Garlsson Real Estate ir kt.*, C-537/16, EU:C:2018:193, 38 punktą).
- 35 Tas pats pasakytina ir apie Chartijos 50 straipsnyje įtvirtinto *ne bis in idem* principo taikymą Sąjungos konkurencijos teisės srityje, nes, kaip savo išvados 95 ir 122 punktuose pažymėjo generalinis advokatas, šiai nuostatai suteiktos apsaugos apimtis negali skirtis priklausomai nuo Sąjungos teisės srities, nebent toje teisėje numatyta kitaip.
- 36 Šiuo klausimu taip pat reikia pažymėti, kad, atsižvelgiant į šio sprendimo 33 punkte primintą jurisprudenciją, pagal *idem* sąlygą reikalaujama, kad faktinės aplinkybės būtų identiškios. Kita vertus, *ne bis in idem* principas netaikomas, kai nagrinėjamos faktinės aplinkybės yra ne identiškios, o tik panašios.
- 37 Faktų tapatumas turi būti suprantamas kaip konkrečių aplinkybių, atsiradusių dėl įvykių, kurie iš esmės yra tokie patys, nes juose dalyvauja tas pats asmuo ir jie neatskiriama tarpusavyje susiję laiko ir erdvės atžvilgiu, visuma (šiuo klausimu žr. 2009 m. vasario 10 d. EŽTT sprendimo *Sergueï Zolotoukhine prieš Rusiją*, CE:ECHR:2009:0210JUD001493903, 83 ir 84 punktus ir 2014 m. gegužės 20 d. EŽTT sprendimo *Pirttimäki prieš Suomiją*, CE:ECHR:2014:0520JUD003523211, 49–52 punktus).
- 38 Nagrinėjamu atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi nustatyti, ar faktinės aplinkybės, dėl kurių buvo vykdomos dvi procedūros, pradėtos atitinkamai pagal sektorių teisės aktus ir konkurencijos teisę, yra identiškios. Šiuo tikslu jis turi išnagrinėti faktines aplinkybes, į kurias buvo atsižvelgta kiekvienoje procedūroje, ir nurodytą pažeidimo laikotarpį.
- 39 Jeigu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas laikytusi nuomonės, kad faktinės aplinkybės, dėl kurių vykdytos abi pagrindinėje byloje nagrinėjamos procedūros, yra identiškios, ši kumuliacija reikštų pagal Chartijos 50 straipsnį užtikrinamos pagrindinės teisės apribojimą.

Dėl pagal Chartijos 50 straipsnį užtikrinamos teisės galimo apribojimo pateisinimo

- 40 Pagal Chartijos 50 straipsnį užtikrinamos pagrindinės teisės apribojimą galima pateisinti remiantis jos 52 straipsnio 1 dalimi (2014 m. gegužės 27 d. Sprendimo *Spasic*, C-129/14 PPU, EU:C:2014:586, 55 ir 56 punktai ir 2018 m. kovo 20 d. Sprendimo *Menci*, C-524/15, EU:C:2018:197, 40 punktą).
- 41 Remiantis Chartijos 52 straipsnio 1 dalies pirmu sakiniu, bet koks šios Chartijos pripažintų teisių ir laisvių įgyvendinimo apribojimas turi būti numatytas įstatymo ir nekeisti šių teisių ir laisvių esmės. Pagal tos pačios dalies antrą sakinį, remiantis proporcingumo principu, šių teisių ir laisvių apribojimai galimi tik tuo atveju, jeigu jie būtini ir tikrai atitinka Sąjungos pripažintus bendruosius interesus arba reikalingi kitų teisėms ir laisvėms apsaugoti.
- 42 Nagrinėjamu atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi išsiaiškinti, ar, kaip galima spręsti iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos, kiekvienos atitinkamos nacionalinės valdžios institucijos įsikišimas, kuris, kaip teigiama, lėmė kumuliacinį persekiojimo ir sankcijų taikymą, buvo numatytas įstatyme.

- 43 Tokia galimybė kumuliatyviai taikyti persekiojimą ir sankcijas atitinka esminį Chartijos 50 straipsnio turinį su sąlyga, kad nacionalinės teisės aktai neleidžia persekioti ir bausti už tas pačias veikas, pripažįstant tą patį pažeidimą ar siekiant to paties tikslo, o tik numato galimybę kumuliatyviai taikyti persekiojimą ir sankcijas pagal skirtingus teisės aktus.
- 44 Dėl klausimo, ar Chartijos 50 straipsnyje užtikrinamos pagrindinės teisės apribojimas, atsirandantis dėl persekiojimo ir sankcijų kumuliacijos pagal sektorių teisės aktus ir konkurencijos teisę, atitinka bendrojo intereso tikslą, reikia konstatuoti, kad abiem pagrindinėje byloje nagrinėjamų teisės aktų grupėmis siekiama skirtingų teisėtų tikslų.
- 45 Pagrindinėje byloje nagrinėjamų sektorių teisės aktų, kuriais į nacionalinę teisę perkeliama Direktyva 97/67, tikslas – liberalizuoti pašto paslaugų vidaus rinką.
- 46 Kalbant apie Konkurencijos apsaugos įstatymą ir SESV 102 straipsnį, kuriais buvo grindžiamas konkurencijos institucijos sprendimas, svarbu priminti, kad šis straipsnis yra viešosios tvarkos nuostata, kuria draudžiamas piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi ir siekiama nuo vidaus rinkos veikimo neatsiejamu tikslu – užtikrinti, kad šioje rinkoje nebūtų iškraipoma konkurencija (šiuo klausimu žr. 2006 m. liepos 13 d. Sprendimo *Manfredi ir kt.*, C-295/04–C-298/04, EU:C:2006:461, 31 punktą ir 2011 m. vasario 17 d. Sprendimo *TeliaSonera Sverige*, C-52/09, EU:C:2011:83, 20–22 punktus).
- 47 Taigi siekiant užtikrinti, kad pašto paslaugų vidaus rinkos liberalizavimo procesas tęstųsi ir kartu būtų užtikrintas tinkamas jos veikimas, valstybė narė teisėtai gali bausti už, viena vertus, sektorių teisės aktų, kuriais siekiama liberalizuoti atitinkamą rinką, ir, kita vertus, konkurencijos teisėje taikomų taisyklių pažeidimus, kaip numatyta Direktyvos 97/67 41 konstatuojamojoje dalyje.
- 48 Kalbant apie proporcingumo principo laikymąsi, pažymėtina, kad pagal šį principą reikalaujama, kad nacionalinės teisės aktuose numatyta persekiojimo ir sankcijų kumuliacija neviršytų to, kas tinkama ir būtina įgyvendinant teisėtus tikslus, kurių siekiama šiais teisės aktais, o tuo atveju, kai galima rinktis iš kelių tinkamų priemonių, turi būti taikoma mažiausiai ribojanti ir šios priemonės sukelti nepatogumai neturi būti neproporcingi siekiamiems tikslams (2018 m. kovo 20 d. Sprendimo *Menci / Komisija*, C-524/15, EU:C:2018:197, 46 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 49 Šiuo aspektu reikia pabrėžti, kad susidūrusios su tam tikrais bendrovei žalingais veiksmais viešosios valdžios institucijos gali teisėtai pasirinkti papildomus teisinius atsakymus, taikydamos įvairias nuoseklią visumą sudarančias procedūras tam, kad įvairiais aspektais spręstų atitinkamą socialinę problemą, su sąlyga, kad šie kartu vertinami teisiniai atsakymai atitinkamam asmeniui nereiškia pernelyg didelės naštos (šiuo klausimu žr. 2016 m. lapkričio 15 d. EŽTT sprendimo *A ir B prieš Norvegiją*, CE:ECHR:2016:1115JUD002413011, 121 ir 132 punktus). Todėl į tai, kad dviem procedūromis siekiama skirtingų bendrojo intereso tikslų, kurie teisėtai saugomi kartu, gali būti atsižvelgta vertinant kumuliacinio persekiojimo ir sankcijų taikymo proporcingumą, kaip į tokį kumuliacinį taikymą pateisinantį veiksnių, su sąlyga, kad šios procedūros yra papildomos, o papildomą naštą, kurią reiškia ši kumuliacija, galima pateisinti šiais dviem siekiamais tikslais.
- 50 Nacionalinės teisės normomis, kuriose numatyta persekiojimo ir sankcijų kumuliacijos galimybė pagal sektorių teisės aktus ir konkurencijos teisę, gali būti pasiektas bendrojo intereso tikslas užtikrinti kiekvienos iš dviejų nagrinėjamų teisės aktų grupių veiksmingą taikymą, nes jomis siekiama skirtingų teisėtų tikslų, nurodytų šio sprendimo 45 ir 46 punktuose. Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į nacionalinės teisės nuostatas,

- kurių pagrindu buvo vykdomos atitinkamai pašto sektoriaus reguliavimo tarnybos ir konkurencijos institucijos procedūros, turės įvertinti, ar baudžiamojo pobūdžio sankcijų kumuliaciją pagrindinėje byloje gali pateisinti tai, kad šių institucijų pradėtu persekiojimu siekiama papildomų tikslų, susijusių su skirtingais tų pačių pažeidimų aspektais (šiuo klausimu žr. 2018 m. kovo 20 d. Sprendimo *Menci*, C-524/15, EU:C:2018:197, 44 punktą).
- 51 Kalbant apie tokios persekiojimo ir sankcijų kumuliacijos būtinumą, reikia išsiaiškinti, ar yra nustatytos aiškios ir tikslios taisyklės, leidžiančios numatyti veiksmus ir neveikimą, kurie gali būti persekiojimo ir sankcijų kumuliacijos objektas ir dėl kurių skirtingos institucijos gali derinti veiksmus, jeigu abi procedūros buvo vykdomos pakankamai koordinuotai ir panašiu laiku ir jeigu į sankciją, skirtą per ankstesnę procedūrą, buvo atsižvelgta vertinant antrąją sankciją, todėl atitinkamiems asmenims dėl tokios kumuliacijos atsirandanti našta neviršija to, kas būtina, o skirtų sankcijų visuma atitinka padarytų pažeidimų sunkumą (šiuo klausimu žr. 2018 m. kovo 20 d. Sprendimo *Menci*, C-524/15, EU:C:2018:197, 49, 52, 53, 55 ir 58 punktus ir 2016 m. lapkričio 15 d. EŽTT sprendimo *A ir B prieš Norvegiją*, CE:ECHR:2016:1115JUD002413011, 130–132 punktus).
- 52 Žinoma, kaip generalinis advokatas pabrėžia savo išvados 109 punkte, pirmesniame punkte aprašyto būtinumo vertinimas, taigi, ir bendras išsamus klausimo, ar dviejų procedūrų kumuliacija gali būti pateisinama pagal Chartijos 52 straipsnio 1 dalį, nagrinėjimas gali būti atliktas tik *ex post*, atsižvelgiant į tam tikrų veiksmų, į kuriuos reikia atsižvelgti, pobūdį.
- 53 Vis dėlto apsauga, kylanti iš šio sprendimo 28 punkte primintų dviejų sąlygų, kurias įvykdžius gali būti taikomas *ne bis in idem* principas, jeigu pagal Chartijos 52 straipsnio 1 dalį gali būti pateisinamas iš šio principo išplaukiančių teisių apribojimas konkrečiu atveju, atitinka esminį Chartijos 50 straipsnio turinį. Iš tiesų, kaip matyti iš šio sprendimo 51 punkto, norint remtis tokiu pateisinimu reikia nustatyti, kad nagrinėjamų procedūrų kumuliacija buvo būtina, iš esmės atsižvelgiant į pakankamai glaudų dviejų nagrinėjamų procedūrų ryšį esmės ir laiko požiūriu (šiuo klausimu žr. 2018 m. kovo 20 d. Sprendimo *Menci*, C-524/15, EU:C:2018:197, 61 punktą; taip pat pagal analogiją žr. 2016 m. lapkričio 15 d. EŽTT sprendimo *A ir B prieš Norvegiją*, CE:ECHR:2016:1115JUD002413011, 130 punktą). Taigi galimam sankcijų kumuliacijos pateisinimui yra taikomos sąlygos, kurias įvykdžius, nepakenkiant pačiam „bis“ egzistavimui, be kita ko, apribojamas nagrinėjamų procedūrų funkcinis skirtumas, taigi konkretus poveikis atitinkamiems asmenims, kurį lemia tai, kad šios jų atžvilgiu vykdomos procedūros yra kumuliacinės.
- 54 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į visas pagrindinės bylos aplinkybes, turi išsiaiškinti, ar šio sprendimo 51 punkte nurodytos sąlygos tenkinamos šioje byloje. Siekiant naudingai atsakyti šiam teismui, reikia pateikti toliau nurodytus paaiškinimus.
- 55 Pirma, reikia pažymėti, kad nacionalinės teisės nuostata, kurioje, kaip ir *la loi du 17 janvier 2003 relative au statut du régulateur des secteurs des postes et des télécommunications belges* (2003 m. sausio 17 d. Įstatymas dėl Belgijos pašto ir telekomunikacijų sektorių reguliavimo tarnybos statuto) (*Moniteur belge*, 2003 m. sausio 24 d., p. 2591) 14 straipsnyje, numatytas (tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas) atitinkamų valdžios institucijų bendradarbiavimas ir keitimasis informacija, būtų tinkamas pagrindas užtikrinti šio sprendimo 51 punkte nurodytą koordinavimą. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat turi patikrinti, ar toks koordinavimas iš tikrųjų buvo vykdomas nagrinėjamu atveju.

- 56 Antra, reikia pažymėti, kad Teisingumo Teismo turimoje bylos medžiagoje yra duomenų apie pakankamai glaudų dviejų procedūrų ir sprendimų, priimtų pagal sektorių teisės aktus ir konkurencijos teisę, ryšį laiko požiūriu, tačiau tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Taigi atrodo, kad pašto sektoriaus reguliavimo institucija ir konkurencijos institucija savo procedūras bent jau iš dalies vykde lygiagrečiai. Abi institucijos priėmė sprendimus artimomis datomis, t. y. atitinkamai 2011 m. liepos 20 d. ir 2012 m. gruodžio 10 d., o tai, atsižvelgiant į tyrimams konkurencijos srityje būdingą sudėtingumą, rodo pakankamai glaudų ryšį laiko požiūriu.
- 57 Galiausiai aplinkybė, kad per antrąją procedūrą skirta bauda yra didesnė nei pirmojoje procedūroje galutiniu sprendimu skirta bauda, savaime neleidžia daryti išvados, kad atitinkamam juridiniam asmeniui taikoma persekiojimo ir sankcijų kumuliacija yra neproporcinga, be kita ko, atsižvelgiant į tai, kad šios dvi procedūros gali būti papildomi ir tarpusavyje susiję, tačiau skirtingi teisiniai atsakymai į tuos pačius veiksmus.
- 58 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktus klausimus reikia atsakyti: Chartijos 50 straipsnis, siejamas su jos 52 straipsnio 1 dalimi, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį nedraudžiama bausti juridinio asmens skiriant jam baudą už Sąjungos konkurencijos teisės pažeidimą, kai dėl tų pačių faktinių aplinkybių, pasibaigus procedūrai, susijusiai su sektorių teisės aktu, kuriais siekiama liberalizuoti atitinkamą rinką, pažeidimu, dėl šio asmens jau buvo priimtas galutinis sprendimas, jeigu yra nustatytos aiškios ir tikslios taisyklės, leidžiančios numatyti veiksmus ir neveikimą, kurie gali būti persekiojimo ir sankcijų kumuliacijos objektas ir dėl kurių abi kompetentingos institucijos gali derinti veiksmus, jeigu abi procedūros buvo vykdomos pakankamai koordinuotai ir panašiu laiku ir jeigu skirtų sankcijų visuma atitinka padarytų pažeidimų sunkumą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 59 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 50 straipsnis, siejamas su jos 52 straipsnio 1 dalimi, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį nedraudžiama bausti juridinio asmens skiriant jam baudą už Sąjungos konkurencijos teisės pažeidimą, kai dėl tų pačių faktinių aplinkybių, pasibaigus procedūrai, susijusiai su sektorių teisės aktu, kuriais siekiama liberalizuoti atitinkamą rinką, pažeidimu, dėl šio asmens jau buvo priimtas galutinis sprendimas, jeigu yra nustatytos aiškios ir tikslios taisyklės, leidžiančios numatyti veiksmus ir neveikimą, kurie gali būti persekiojimo ir sankcijų kumuliacijos objektas ir dėl kurių abi kompetentingos institucijos gali derinti veiksmus, jeigu abi procedūros buvo vykdomos pakankamai koordinuotai ir panašiu laiku ir jeigu skirtų sankcijų visuma atitinka padarytų pažeidimų sunkumą.

Parašai.